

RP

A Polgár

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára: egy évre 180.000 K. Egyes szám ára: 4000 K Jugoszláviában 5 dinár, Ausztriában 5000 osztrák korona MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON	FŐMUNKATÁRS: VÁZSONYI VILMOS	Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST VIII, FŐHERCEG SÁNDOR UCCA 19 TELEFON: JÓZSEF 12-76
--	---	--

Trianontól Marokkóig

Irta: ZOMBOR GÉZA volt államtitkár

Párizs és londoni körökben nagy feltűnést keltett Abd el Kerimnek egy nyilatkozata, melyben szenvedélyesen tiltakozik nemzete elnyomása ellen és követeli honfitársai részére a Népszövetség által oly szépen megszövegezett nemzeti önrendelkezési jogot. Abd el Kerim fölveti a kérdést: mily jogcímen avatkozik például Spanyolország Marokkó belügyeibe? Mint a kultúra terjesztője? Hisz Marokkó már évszázadokkal ezelőtt adott a spanyoloknak magas kultúrát, kik a mór uralom összeomlása óta sohasem tudtak ismét a kultúra akkori fokára emelkedni!

A nemzetiségi kérdés tehát hangosan jelentkezik már a primitív néptörzseknel is és az „uralkodó”, úgynevezett kultúr nemzettek mindinkább súlyos helyzetbe kerülnek, amikor imperialisztikus rablópolitikájukat indokolniok kell. Hiszba vedlettek át a spanyol, francia, angol és egyéb egykori rabszolgakereskedők most már modern gyarmatosító államokká, a népeket elnyomó és kiszármányoló politikájuk föléredek, omladozik. Kinában öbredezik a nemzeti öntudat, Indiában hatalmas nemzeti ébredés mozgolódik. Egyiptom, Marokkó, a druzok, mind-mind megmozdultak, hogy nemzeti létet, emberi jogokat követeljenek.

Még ideig-óráig fennállhat az angol gyarmatpolitika azon része, mely nemzeti függetlenségre és becsülettel demokráciára épült. Kanada, Ausztrália még gazdasági okokból laza kapcsolatban tartanak fenn az „anyaország”-al, de most már inkább egyenrangú szövetségesek, mint alárendelt gyarmatok. Az orosz szovjetnek egyelőre ugyanis sikerült különféle nemzeti tanácsköztársaságok engedélyezése által a hatalmas birodalom látszólagos külső egységét megővni, de kénytelen volt átadni, az azt, a lett nemzeti függetlenséget elismerni és respektálni. A békes fejlődés és boldognál korszakát azonban esakis azon országok élik, melyek a nemzetiségi kérdést becsülettel, demokratikus alapon oldották meg, vagy állami szervezetüket tiszta demokrata alapra fektették: Svájc, Svédország, Norvégia, Észak-Amerika, Hollandia.

A nemzetek korlátlan önrendelkezési jogának kérdése: az általános demokrácia egyik sarkalatos alapelve, tehát mindinkább előtérbe vonomul, uralja és irányítja a világpolitikát. Alapos, megnyugtató és végleges megoldás pedig csak egy alapon képzelhető: az **egyenjóságú demokrácia alapján**. Minden impertum, a mely akár hatalmi gögőből, akár hozzá nem értésből kezelte a nemzetiségi kérdést, ha uralmánál alapelveiből hiányzott a demokrácia, előbb-utóbb esúfosan belebukott.

Minderre gondoljunk, ha látjuk a trianoni szerződés esúfos eredményeit, ha szemléljük az elszakadt területeken élő magyar kisebbségek vergődését. Az imperialista szemlélet diktált Trianon összeomlik, amikor a demokráciával szembe kerül. Marokkó, Kína, Azsia már mind a demokrácia fegyverével küzdenek nemzeti önrendelkezési jogaikért. Nagymagyarország, holdog Magyarországon felé is csak egy út vezet **már csak — a demokrácián keresztül!**

Az ostendei béke

Most már, úgy látszik, csak alkotmányos formálítási vannak hátra az ostendei béke ratifikálásának, de talán még vitás lehet, hogy ez a formalitás valóban csak formalitás legyen-e és nem szólhat-e meg még egyszer az illetékes fórumok, mielőtt az az egyezmény aláíratik. Nem tudjuk, **megoldhatatlan rossz-e az, aminek mentésére még védelmező is csak azt tudják mondani, hogy**

nem a legrosszabb rossz, hanem az elképzelhető legjobb — rossz.

Hamarjában nem tudjuk, hogy a ratifikálás megadásának milyen következményei volna. **Amárjában nem lehet megmondani, hogy a meg egyezmény, amelyet Ostendében kötöttek jobb-e, ha... nincs. Mikroszkópius tükörben**

a német Erfüllungspolitik problémája es.

erősen lekiesnyített arányokban — igaz, hogy azóta Hinderburgék épogy vállalták az Erfüllungspolitikot, mint annak előtte Rathenau, Wirth vagy Marx. Nem vonjuk kétségbe azt sem, hogy bizonyos körülmények közt, bizonyos eredmények után csak rossz lehet csinálni a dolgokat. Ez történt Ostendében is, amelynek előzményeihez organikususan hozzátartozik a

bázei egyezmény.

hozzátartozik a bukott többségi rezsim politikája, amely egy

deficitmentes költségvetés füzájékában

hirdette a maga díszességét (deficitmentes költségvetésével, amelyből hiányzott a külföldi adósságok tétele), hozzátartozott továbbá az a virtuozitás, amely az üzemek hatalmasságát hirdette; s talán ezáltal történt, hogy

a szövetszázalékos megoldás

Kilépett a hitelezők rézsaszínú álmának ködéből és egyszerre mutat követelést, mint realpolitika kezdett esatánni, visszkodni, disputálni kapacitálni, sőt érvényesülni az győzni, az abszurdum-reápolitika ez és most az a kérdés, hogy

nincs-e más realpolitika,

mint az az új abszurdum, hogy azt a régi ratifikálják?

Eredményes tárgyalásnak nem nagyon mondható az ostendei — mint

ismerkedési estély

azonban feltétlenül eredményes. Megismerkedtek delegátusaink: nemesak a hitelezőkkel, de megismerkedtek: a bázei tárgyalások következményeivel is, megismerkedtek Wolffekkel és megismerkedtek Te-

leszky János rendkívüli tehetségével. Ezt nem tréfásan mondjuk — valóban voltak, akiknek számára esemény volt, ájdonság és fölfedezés: a volt pénzügyminiszter ragyogó dialektikája, Mi régóta ismerjük Teleszky János rendkívüli képességeit s nem lehet nem méltányolni példátlan áldozatkészségét és fáradozását a fővárosi kölesön dolgoz körül — és ha a fővárosi kölesön hatalmát, tüzet, később, éremét, elokvetéjét *Part pour Part* élvezhetnék: örömet osztanak ama delegátusok elragadtatását, akik

a fölfedező örömeivel

beszólnék Teleszky János ostendei sikereiről. Nem Teleszky múlt, hogy ezek a szép sikerek javarészt csak szóbeli sikerek maradtak s még kevésbé Teleszkyt ma illik, hogy más eredmény híján az ő beszédeit és felszólalásait ünneplik a városi házi politikusok körében. Ez lehet a művelő szubjektív elragadtatása — de nem lehet ellensúlya: az egész ostendei veszteségszámánál. Akik Teleszky János már itthon is és már évtizedek előtt fölfedezték — azoknak számára vajmi keveset jelent azoknak lelkesedése, akik Teleszkyt föfedték fel Ostendében. „A sereg elvesztett, de a császár egészséges”, üzenete Burrodino után Napoleon Párizsban... s ezt még olyan variációban sem szeretjük, hogy: „a kölesön ügye elvesztett, viszont nekünk vannak a legényesebb szónokaink”.

Bármennyire méltányoljuk Teleszky János ékes-szólását, azt hisszük, hogy a volt pénzügyminiszter maga is jobb szeretne volna, ha ékes-szólásának több hatása van a — hitelezőkre, akiknek zárt falanszában

a németek is ott voltak.

Vajon rájuk is vonatkoznak-e a trianoni békeszerződés megállapításai!

De nem ez volt az egyetlen, amellyel az ostendei ismerkedési estélyen megismerkedtek delegátusaink — megismerkedtek még ismeretlenül ismerősökkel is: Wolffekkel. Sok szót hallottunk a harmóniáról és arról, hogy a bizottságban milyen tökéletes volt a harmónia: hát mi méltányoljuk ezt a harmóniát, ezt a „Burfriedel”, amelynek szellemében Budapest újításteremtésben olyan nagy sikeres van a csupán történelmi részletet eleveintünk fel, mikor visszameneküszünk arra, hogy volt már egy bizottság a fővárosnál, amelynél még nagyobb harmónia volt... nem is egy bizottság, hanem sokkal több, mindazok a bizottságok, amelyekből az ellenzék Wolffék kiázták. De ilyen harmóniát aztán igazán nem akar látni több Budapest — a lehetséges harcok is harmónikusnak, mint az olyan városi bizottságok, amelyekben nincs ellenzék. S talán az ostendei egyezménynek is jót tett volna egy kis ellenzék...

Miért nem hívták össze a közoktatási bizottságot?

Összehívják a közoktatásügyi bizottságot — szinte menetrendszerű pontossággal, meg nem rettenve az időjárás esélyeitől és függetlenül attól, hogy mindonnap újra és újra lefofolódik, úgy jelenik meg ez a hír, naponta, reggel a reggeli lapokban, délelőtt a délelőttiekben, délután a délutániakban, este az esti lapokban immár másfél hónapja. Azóta

összeült a központi választmány, azóta összeült a pénzügyi bizottság, összeült a közlekedési bizottság, összeült a középítési bizottság, összeült a szociálpolitikai bizottság, mindezekben a bizottságokban megkezdődött... nem az előcsatározás, hanem az előmunka, mindezek a bizottságok már dolgoznak és produkáltak, többnyire egyhangú határozattal,

a közoktatásügyi bizottság azonban meg nem ült össze.

Szinte érthetetlen ez és annál érthetlenebb, minél inkább közeledünk a tanév megnyitásához. Nagyon sok tennivalója lett volna a közoktatási bizottságnak a tanév megnyitására — nem tehetett, eddig legalább sommit, hiába fegyverkeztek a pártok szülys és komoly indítványokra, a tanügynevek dolgában, a tanfolyamok dolgában, hiába, hiába: a bizottság még nem ült össze.

Néhány estendő előtt, amikor az akkori események izzó forgatagában a kurzus törvényi hatalomra vonult be a városi háza,

a kurzuspolitika első okkupációs vonata: a közoktatásügyi volt.

Sőt tülzás nélkül mondhatni, hogy az lett, am maradt ennek az egész politikának a főhadiszintere, mindaddig, míg az egész politika az urnákban összeomlott. Unalmas dolog volna itt ismételní a városi házi kurzus Összes Műveit, a közoktatási tanács. Mindenké tudja azt, nagyon sok ember éri azt, még

na is, csupa fájdó eleven sző és a városi ellen-
 zék politikai minden rohamánál, minden számbeli és
 ideális erejénél többet tett a kurzuspolitika győng-
 yésére és megbuktatására az, — amit a kurzuspoli-
 tika maga tett ezen a téren. A kurzuspolitika meg-
 bukott; többségi hatalma megdőlt; akik trimumfussal
 vonultak be, mint valami bosszuallo bűntöltő ex-
 pedíció néhány esztendő előtt, azok ma szépen elfoglal-
 ják a „kisbelső” padjait, frázisok szőfőzöttak,
 hatalmuk füstje elszállt. Ma már multá lett ez a
 rendszer, de vajon multá lett-e már is, amit ez a
 rendszer teremtett, amit itt hárított? Többek közt
 az is tisztázni kellene a közoktatási bizottságban —
 nem úgy persze, hogy a régi politikának helyét új
 foglalja el, mert az iskolában nincs helye semmiféle
 politikának, se réginek, se újaknak, és az az új többség,
 amely Budapest népének akaratából a városi-
 záru most bekerül, nem azért jött, hogy egy új poli-
 tikát inauguráljon az iskolákban, hanem ellenkező-
 ként, hogy minden politika alól, minden politika be-
 felvétel alól felszabadítsa az iskolát Budapestben.
 Amint akkor a közös izzó napjában a jobboldal
 történt, nem kezelhető most a konszolidáció korá-
 na a baloldalon.

Nem azért van szükség a közoktatásra, hogy
 fiatal politikai hadműveletek induljanak meg, hanem
 azért, hogy itt harmónikusan illyváltsanak a régi
 dolgok hagyatékai.

Tegyük példának, nem is a tudás az iskolapolitika szö-
 velt problémáiról és a szűf, stb. — most lesz
 aktuális példának a szolgálati beosztások áthelyezések
 kérdése. Valamikor a régi jó világban ez csak ügy-
 vezérségi

folyó ügy

volt — azóta sajnos más szempontok is zsűföldték
 föl. Egy-egy ilyen beosztás, vagy áthelyezés köré
 most a közoktatásiügyi bizottság várná többek közt
 az a feladást is, hogy ezekben a kérdésekben is kel-
 lene hallgatni és érvényesíteni szavát — nem ilyen
 vagy olyan személyekről, panasz kérelme, kivánság,
 szempontra szerint persze, hanem kizárólag az iskolá-
 nak és a Budapest közoktatásiügyének egyetemes
 szempontra szerint, amelyek semmi jelentőségét
 nem tükröznek...

Legfőbb ideje volna mindenkép, hogy össze-
 álljon a bizottság.

Kiki nyugalomba

s fokoztan böhöngt az eperfa lombja... Ez a nyári
 politikai nyájas esendélete és messziről azt hinná az
 ember, hogy politikai világunk valóban egy ilyen
 bekés idilli „Családi kör”, amelyben nem történik
 más, mint hogy néha zúg egy éji bogár, neki megy
 a falnak, nagyot koppan s akkor aztán ehallgat...
 anélkül, hogy szükség volna arra, hogy a zúg ki-
 törléma is kigyulladna. Messziről ilyen látnak
 néz ki a kánikula politikai élete, de igazán csak
 messziről — még téllembűnek néz ki.

Nyár van és nemcsak a parlament vakációzik,
 de vakációzik az egész politikai világ. Néha egy idő-
 közi választás lávái moraja zúg. Néha megjelenik
 egy-egy cikk arról, hogy ez vagy az a miniszter tá-
 vozik, azután megjelenik egy-két cafolat arról, hogy
 az sincs róla, semmi sem távozik... Néha értekez-
 tet tart az egységpárt és azután... azután semmi
 a politika manapság, mintha nem érdekelne senkit,
 legkevésbé azonban magukat a politikusokat, akik
 otthon a kerültekben rájönnek a dolgok valódi ár-
 anyára és csendesen várják októbert, míg újra
 megkezdődnek a nemzetgyűlés tárgyalásai, Seukinek
 sincs kedve politikáira, a kormány körében azonban
 az úgy fogják fel, hogy mindenki el van ragadtatva
 a kormány tevékenységéről. Legutóbb például azt
 mondta az egyik miniszter, hogy ok milyen jól me-
 vetnek, mikor azt olvassák, hogy egyikük vagy más-
 ikuk meglikük... Valóban el tudjuk képzelni, mi-
 lyen édesen kacagnak az urak, milyen arányos de-
 rültség hűlti sugarait köztük, mikor azt az abszurd-
 dumot, azt a képtelent, mesebeli, mulatságos és fan-
 tasztikus híresztelést kommentálják, azt a welsi utó-
 pítát, azt a káprázatos államanégyzet, azt az abszolu-
 tizmus, abszolút valószínűséget, abszolút lehetet-
 lent, azt a filozófiát, politikailag, természettudomá-
 nyfingly nonszensz-veselmit, hogy egy miniszter még
 meg is bukhat. Milyen nehezen tudja például Kle-
 belsberg gróf elképzelni, hogy Magyarország kultur-
 politikájának élén más kultuszminiszter áll. Milyen
 bihetetlen természetesen tartja ő azt a kultur-
 politikát, amelynek — hogy egyebet ne mondjunk —
 nem kell a numerus clausus — és mégis fenntartja és
 vállalja azt, s amely azt hirdeti, hogy a megconkito-
 lt ország nem bír el annyi intelligenciát, és azért
 kardot ránt a két új egyetem fenntartása mellett
 (ami különben mindenesetre csak helyeselni lehet).
 Es vajon el tud-e képzelni kereskedelmi miniszterünk
 egy olyan szituációt, amelyben a kereskedelmet nem
 az a fáradhatatlan agillítés, szenvedélyes érdeklő-
 dőse képviseli a kabinében... vagy egy olyan szü-
 bületet, amelyben a külügyminiszter nem zárkózik
 el a hanglanként az élettől, az eseményektől, a
 nyilvánosságtól!

A kereszténypárt úgy fogta fel a maga hivatását,
 hogy ők mindazt a rossz tulajdonságot, amit a zsi-
 doknak tulajdonítanak, a maguk szűverén módján
 gyakorolhatják, vagyis az ő keresztény gazdasági po-
 litikájuknál rövid foglaltata az, hogy esetül ők akar-
 nak zsidók lenni!

Szembekerült a demokratikus blokk a városi tanáccsal

Harc a polgárság önkormányzati jogalért

Midőn a demokratikus blokk a székesfővárosi
 közgyűlésre győzedelmes választási hadjárat után
 bevonult a viszonyok és a városihoz főügyek alaps-
 mos ismerősi rögtön tisztában voltak azzal, hogy
 mielőtt a termékeny munkához hozzáfognak,

a polgárság autonóm önkormányzatának le-
 zombolt tekintélyét kell helyreállítani.

Grólalkodó, de lehetetlen és germetlen többségi
 urasommal el évon keresztül fraterndárv, bizonyos
 városihoz tényezők igyekeztek az autonóm szervek
 tekintélyét és hatáskörét feltehető lerombolni. A
 „közgyűlést pótló tanács” gondolatát szavarták volna
 az egész vonalon állandósítást és a polgárság köpví-
 seletét olyan orosz duma-szerű komédiává degra-
 dálták.

A demokratikus blokk kötelességű képviselői
 közérdekű működésük megindításakor tehát lépé-
 nyomon talákoztak nemcsak egyes magasabb tisz-
 viselők indolenciájával, hanem egyes esetekben szinte
 éértő és provokáló lekicsinyisével is. A közgyűleken
 eljáró bizottsági tagokat órákon át megvárakoztat-
 ták, igyekeztek a bürokrácia labirintusában tévútra
 vezetni, vagy pedig más módon lehetetlennek tenni
 azt, hogy bizonyos dolgokba tiszta betekintést nyer-
 jenek.

Amikor tehát

Pureli tanácsnok a közoktatásiügyi bizottság
 szabályszerű egybehívását megtagadta,

már csak egy lényegesummal szaporította a folyama-
 tban lévő autonómiaellenes manipulációkat, mert pél-
 dának a középítési bizottság már az augusztus 11-én
 megtartott ülésén, foglalkozott az autonómia meg-
 sértésével. A bizottság megállapította ugyanis, hogy

egy-egy ügyosztályok az illetékes bizottságok
 megkerülésével nagygyűlési építkezéseket
 folytatnak le.

Zsombor Géza a blokk szóunka élesen szembeszállt a
 szabálytalan eljárás ellen és óva intette az ille-
 közöket önkényes túlkapásoktól. A bizottság az
 ügy megvizsgálására háromtagú albizottságot: Tarr
 Béla, Friedrich István és Nagy István személyében
 küldött ki.

Az augusztus 23-án Ország tanácsnok elnökléte

alatt megtartott ülésén került a kiküldött albizot-
 tás jelenléte tárgyítás alá. Friedrich István elő-
 adta, hogy

„tanácsjegyző megtagadta a szükséges fel-
 világoztatásokat,

jelezték, hogy ezen ügyek nem tartoznak a bizottság
 hatáskörébe, kijelentvén egyúttal azt is, hogy ezen
 állásponton sem közgyűlés, sem interpelláció stb
 sem fognak változtatni. Az illetékes alpolgármester
 is teljes szolidaritást vállalt a tanácsjegyző ebbeli
 autonómiaellenes álláspontjával.

A jelentés a középítészeti bizottság összes tag-
 jában nagy felháborodást keltett, mely még foko-
 zódott, amikor Nagy István adatokat terjesztett elő
 melyek szerint

több milliónyi építési munkát végeztet-
 t az illetékes bizottság ellenőrzése nélkül!

Heves támadó felszólalások sorozata indult meg
 úgy a szocialdemokrata, mint kereszténypárti oldal-
 ról is és Zsombor Géza nagyobb beszédében világo-
 talt meg a helyzetet, követvén a szabályszerű
 működés biztosítását és a bizottságon ejtett sérelem
 orvosolását. Indítványozta, hogy bízzanak meg Ország
 tanácsnok azzal, hogy az augusztus 27-iki tanács-
 ülésen tolmácsolja a bizottság érvelés állásfoglalá-
 sát, eszéköljön ki orvoslást és a kiküldött bizottsá-
 g, csak sérelmért elégtételt. Zsombor indítványára
 ugyanis a bizottság egyhangulag elhatározta, hogy
 amennyiben a tanács nem határoz eljárt irányban!

rendkívüli közgyűlést elé viszik a pártok ez
 ügyet.

Az indítványt egyhangulag fogadják el, megszavaz-
 ták azt nemcsak a kinevezett és Rlpkpartí, hanem
 a kereszténypárti bizottsági tagok is.

A lavina tehát megindult. Az adóhéztól polgár-
 ság autonóm képviselői szembeszálltak a tanács-
 beliek bizonyos csoportjainak önkénykedésével és
 úgy gondolják, hogy a polgárság által megfizetett
 városihoz alkalmazottak, rangkülönbség nélkül, ni-
 hamarabb meg fogják érteni és tanulni, hogy

a blokkuralom idejében másféle szűkössé-
 gednek,

mint az elmúlt rendszer idejében!

„A főváros nem gondol a drágaság letörésére“

Még télen sem rendeznek olcsó élelmiszerakciókat — A hatósági Üzemek inkább exportálják az élelmiszereket — Mit mond Muzsikó főjegyző a drágaságról és a főváros álláspontjáról?

A szünni nem akaró, sőt tetőfokára hágó drága-
 ság okának megvitatásánál hangos a közvélemény és a
 drágaság okának tárgyalásává vannak tele a lap-
 kos hasábjai. A kormány állítólag radikális rend-
 szabályokkal akarja kihúzni a drágaság gyökerét,
 azonban aki a kormány eddigi igéreteinek sorását
 ismeri, az tisztában van azzal, hogy ez az operáció
 nem igen fog megtörténni. A polgárköz lehetetlenül
 magukra utalva küzdenek az existenciáikat maga alá
 temető drágaságot lavina pusztításával és az illetékesek
 részéről igéretelen, hangzatos nyilatkozatokon és
 oknyomozó frázisokon kívül nem történik semmi,
 ami a tömegek léteérdekét megvédené. Hangzatosk
 már felsőbb helyről olyan kijelentések is, hogy a fő-
 városnak lenne kötelessége a drágaság tozódása elő-
 sorompót állítani s megfojtani azokat a forrásokat,
 ahonnan ez a mindent megölő áradat ered. A főváros
 azonban még a kormánynál is könnyebbébb álláspon-
 tot foglal el ebben a súlyos kérdésben. Amig ugyanis
 feltehető helyen az illetékesek legalább annyi fáradságot
 vesznek maguknak, hogy a drágaság okairól és
 megszüntetéséről nyilatkozzanak és igéreteket gyár-
 tanak, addig a városihoz az egész kérdést még arra
 sem érdemestik, hogy akár maguk között, akár a
 nyilvánosság előtt eszméscserét folytassanak e súlyos
 problémáról. Talán érthető is a városihoz uralk
 idegenkedése a drágaság kérdéssel való foglalkozás-
 tól, mert hiszen ha arra kerülne a sor a arról kellene
 tárgyalni, hogy ki és mi a drágaság okozója, okvet-
 lenül rájönnek a nyomozás során arra, hogy közvet-
 lenül a drágaság forrásánál ott áll a főváros és annak
 minden egyes üzeme, amelyek ma valóságos vörösvény-
 várt, amely roszbár minőségű konyrát 200 K-
 val adja drágábban a forrasztók számára, mint a
 gépek nélkül dolgozó kisipár. Ott van például az
 élelmiszerráfincsító, amely itt Budapestben össze-
 vásárolja a tojást a vagonszáma szállítja külföldre,

valamint a vidéki városokban, nmi által előidézte,
 hogy az agrár Magyarország fővárosában a tyúk-
 tojás ára 2900 K-ra emelkedett. S hasonlóképpen szol-
 gálják a polgárok érdekeit a többi közüzemek is,
 amelyek valóságos kihasználják a terhek alatt ver-
 gődő lakosság szászereit.

Megkérdeltük a városihoz közelmelését ügyosa-
 tyáknak egyik vezetőjét, Muzsikó István főjegyzőt,
 tesse-e valami intézkedést a főváros mégis a drágaság
 letörésére, vagy készítené elő az ősz és téli hónapok
 idejére az elmúlt évekhez hasonlóan olcsó élelmiszer-
 akciókat — Muzsikó főjegyző szomorúan mondotta a
 következőket:

— Sajnos, nem adhatok erre a kérdésre kielégítő
 választ, mert tudomásom szerint a főváros nem tervez
 semmiféle olyan mozgalmat, amely a törhetetlen
 drágaság enyhítését célozná. Vajna tanácsnok úrnak
 van ugyan valamiféle terve, amit közölni is olaját a
 közeli napokban összehívandó közelmelési bizot-
 tsággal, azonban ez sem lehet olyan tervzet, amely
 alkalmas volna a kérdés gyökere megoldására. Öszin-
 telen megvallva, a főváros nem is gondolhat a drága-
 ság eredményes letörésére, mert ezek sem mód, sem
 eszköz nem áll rendelkezésére. Ami pedig az elmúlt
 évek olcsó élelmiszerakcióit illeti, azokat ez évben
 már nem fogjuk megszervezni, miután az illetékes
 körök álláspontja szerint erre már semmi szükség
 sincsen! Nem lesz tehát sem tojás, sem baromfi, sem
 burgonya, sem alma, sem egyéb élelmiszerakció, mert
 hivatalos álláspont szerint ezek a dolgok már a sza-
 bad forgalomban is megfelelő áron beszerezhetőek.

A közelmelési bizottság ülését, mint értesülünk,
 a jövő hét elejére kitűzték.

Galgócni magántanfolyam

előkészít középiskolai magán-
 vizsgákra, érettségire
 VIII. Mária Terézia tér 3
 Telefonszám: József 48-28

Ötletszerűen állapította meg a villamosvasút az új tarifákat

A külteki szegény munkás és a perifériák lakója egy fillér mérséklésben sem részesült az új jegyár megállapításánál — Hétfőn lép életbe az új tarifa és az új rendszer

Több mint kéthónapos köledések után végre hétfőn augusztus 31-én életbe lép a villamosvasutak módosított tarifája. Mint ismeretes, a legnagyobb mérvű tarifamérséklés az átszállójegyek áráról történt, míg a szakaszjegyeknél csupán maga a rendszer és a szakaszbeosztás változott meg. A villamosokosikban már ezen a héten kifüggesztették az új viteldijokról szóló engedélyt s ezserint hétfőn kezdve a villamosvasutakon a következő jegyárak lépnek életbe.

Vonal- és átszállójegyek 3000 K, szakaszjegyek 2000 K, földalatti vasuton vonaljegy 3900 K, gyermekjegy 1500 K. Kültériületi hetikártya 28.000 K, rendszeri hetikártya 35.000 K, tanuló hetikártya 22.000 K, korona. Areképes bérletjegy a földalattira is érvényes 450.000 K, Arékép nélküli 500.000 K. Közli a hirdetőmet, hogy a kalandok és az új rendszer életbehozatala után épp úgy mint a háború előtt, nem azt fogják kérdezni az utasoktól, hogy milyen jegyet éhajtának, hanem aziránt érdeklődnek, hogy ki hova utazik. A megfelelő jegyet

azután a kaland kiszolgálóját az utas részére. Az új beosztású szakaszok a kosikban állandóan ki lesznek függesztve.

A villamosvasutak igazgatósága, mint a fenti „árjegyzékből” látható, egész találomra állapította meg az új tarifát.

Míg az átszállójegyek árát 14%-kal szállította le, addig a havi bérletjegyeknél már csak 8-10, a tanuló hetikártyáknál 8% csak az engedmény. A külteki hetikártyáknál egyetlen fillér engedményt sem nyújtott a villamosvasutak igazgatósága, mert az továbbra is 28.000 K marad, mint amennyi eddig volt. Hasonlóképpen nem történt egyetlen fillér engedmény sem a helyi érdekű vasutakkal kombinált átszállójegyeknél és hetikártyáknál sem; az erzsébetfalvai reláció kivételével. Pedig éppen ezenek a vonalakon kellett volna a legnagyobb engedményt tennie a villamosvasutaknak, miután a külteki és a helyi érdekű jegyeket a legszorosabb néposztály veszi igénybe.

Helyesen válaszol

a takarékos és okos háziasszony, ha el akarják téríteni: „Ne fáradjon!... Én kávét csak mindig csak a „kávédaráló“-val ellátott „Valódi Franck“-kal főzöm.

— Csak azt adja nekem!”

Meghosszabbítják az Andrassy utat

Utakat vezetnek a Rózsadombra

Solthly műszaki főtanácsos nyilatkozik az út-, csatorna-, rakpartépítési és fásítási programról — Lebontják a lépcsős dunapartokat — 3 éven át évi 350-400 milliórdot igényel az építési program végrehajtása — A tanács csütörtökön, a bizottságok a közeli napokban tárgyalják a terveket

A városháza építési ügyosztályában július 25-ike óta látás munka folyik és egymás högyén-hátán tornyosulnak a legkülönbözőbb építkezési tervek lógyálral. Mint ismeretes ugyanis, a középítési bizottság a múlt hó 25-én tartott ülésén utasította a főváros tanácsát arra, hogy 30 napon belül terjesszen elője egy mindeore kiterjedő építési programot, mert nem térheti, hogy az ügyosztályok és azok vezetői minden program, minden terv nélkül közöntsék az új korszak eljövételt. Ennek az ukázásról határozatnak következtében azután felrúdtak állmukból az építkezési ügyosztályok és 30 napon át megfeszített munkával, fáradozattal a legkülönbözőbb tervek és programok kidolgozásán. A tanács esztörtött ülésén már bemutatásra kerültek az elkészített tervezetek s ekkor dőlt el, hogy a nagy programból mi lesz kislejtőve s mi kerül az albizottságok, illetve a középítési bizottság plénumának elbírálása alá.

Tartalmas programot dolgoztak ki a középítési ügyosztályban Solthly Lajos műszaki főtanácsos, aki az út- és csatornaépítési tervezője. A Polgár tudósítója előtt Solthly főtanácsos a következőkben ismertette az általa kidolgozott út-, csatorna- és rakpartépítési terveket:

— Ma még nem lehet pozitíven ismertetni a most elkészült nagyvadású középítési programot, miután az elkészített tömördek terv közül számos körül kislejtőzésre, amíg a végleges tervek a bizottság elő kerülhetnek. Ami az út-, csatorna- és rakpartépítésre, a hegyvizek szabályozására, valamint a fásítási munkálatokra vonatkozó programot illeti, azt rendkívül nagyarányúnak terveztük ki, s hogy terveinket végre tudjuk éhajtani, az most már csak attól függ, hogy rendelkezésünkre tudnánk bocsátani a főváros az ehhez szükséges hatalmas összegzeket. Az általunk elkészített program kivételét 3 esztendőre felosztva irányoztuk elő és a megvalósításhoz évente 350-400 milliórdra volna szükségünk. Ebből utak építésére évente 80 milliórdot fordítanánk, a hátralevő összeg pedig a csatornahálózat kibővítésére, a hegyvizek szabályozására, a rakpartok kiegészítésére, különféle beruházásokra s ezekhez hasonló munkálatokra van előirányozva. Programunkkal röviden a következőkben ismertetethetem.

— Az útvonalak építésére vonatkozó tervek közül mindenképpent a fővárosból kivezető útvonalak rendezőhatározattal tűztük ki célunkat. Meg akarjuk építeni a Rózsadombra felvezető 3 útvonalat, végrehajtjuk az Andrassy út meghosszabbítását, egyelőre a Szechenyi fürdő előtt elvonuló területen a Hermina útja. Az új löcsényterület felé vezető új megépítési szinten programunk legelső céljának van klózve. Több útvonal kislejtőzést vittük tervbe, minden utcát, utat kijavítunk, helyrehozunk, a legbővebbek burkolattal kislejtőjük. De komoly újtépítés, újtávlatlása mindaddig nem gondolhatunk, amíg a főváros csatornahálózatát alaposan helyre nem állítjuk, s amíg úgy a beltérleteken, mint a perifériákon új csatornahálózat és gyűjtőcsatornák létesítéséről nem gondoskodunk. Mielőtt tehát az újtépítéshez útközösítést, hozzáfognánk, a beteg csatornahálózat gyógyítását kell lelkismeretesen kezelnünk venünk.

— Tervebe van vevő épp ezért a Hungária körüli lögyűjtőcsatorna megépítése, amelynek elkészítése azután lehetővé tenné, hogy az Angyalföldet csatornahálózatot lássuk el. A város másik végében viszont a Kelenföld területén helyzete sürgeti, hogy

ezen a részen is haladéktalanul végrehajtsuk az általános csatornázást. A domboviri után előbb ideiglenes kiemelt építünk a Dunaba, amíg elkészül a Budapesti úti hatalmas lögyűjtő. A budai dunaparton szintén megépítjük a lögyűjtőcsatornát, miután azonban ezen a hosszú útvonalon nem tudnánk a csatornának megfelelő esést biztosítani, 2 vagy 3 át-emelő állomást kívánunk létesíteni, amelyek a tervek szerint a Bathányi téren, a Döbrentei téren, esetleg a Lenke út környékén létesülnek. A Hungária körúton a lögyűjtőcsatorna mellé szintén tervezünk át-emelő-állomást létesíteni.

— Programunk egyik legköltelemelőbb pontját alkotják a Dunaparton kislejtőzésre és meghosszabbításra vonatkozó tervek. Egyrészt északi irányban Újpest felé, másrészt déli irányban Soroksár felé tervezünk a partépítésmű meghosszabbítását. Néhány év alatt a partok meghosszabbítása természetesen végrehajtható lenne, a munkálatok költségére pedig a partbérletekből befolyó összegek nyújtánának fedezetet. A partokat nem lépesztésesen, hanem függőlegesen építünk ki, sőt tervbe vittük, hogy a már meglévő lépcsős rakpartokat is lebontjuk s függőleges partokká alakítjuk át. A lépcsős rakpartok ugyanis úgy a hajók kikötés szempontjából, mint a közlekedés szempontjából igen hátrányosak s ezeket az akadályokat kívánjuk a függőleges partok építésével kiküszöbölni.

— Nagyvadású terveink vannak az árvízvédelmi intézkedésekkel kapcsolatban. Az öbudi és kelenföldi partokon fejlesztési és megerősítési kívánjuk az árvízvédelmi műveket. Szabályozni kívánjuk a Rákospatak és a németvölgyi hegyvizek löfolóságát, azonkívül végrehajtjuk az Ördögárok bebojtózását a Júlia utcától felétek. Fel van vevő a programunkba a fővárosi helyi kikötő fejlesztése, hatalmas faházak építése. A soroksári úti szivattyútelep elektromosításának továbbfejlesztése, az úttani iszapkamra alakítása. A központi szivattyútelep munkáihoz részere modern munkásházakat építünk.

— Végül az utcák, terak fásítása, az új löcsényterület környékének beültetése és a városmárgai park fejlesztése képzik egy-egy kiemelkedő pontját középítési programunknak. Terveinkkel előbb a tanács, majd a középítési bizottság albizottságai fognak foglalkozni s csak lögvégül kerül a program a középítési bizottság teljes ülésére. Reméljük, hogy korai tavasszal megkezdhetjük programunk első fejezetének végrehajtását.

Vizet kérünk!

Egy tisztelőteljes, de egy kissé türelmetlen kérdéssel fordul a főváros községére a főváros vezetőségéhez. Bizonyára melettőzött hallani, látni, tudni, hogy az a víz, amelyet a székesfővárosi vízművek nyújtanak, némi kifogás alá esik. Ise is van, szine is van, szaga is van, már pedig az iskolában mindenek az ellenkezőjét tanítják és tanulják a vizről. A főváros lakossága hetek, hónapok óta lesi, mikor lesz már rendes, normális mindenképpen élvezhető a víz, de eddig hasztalan várja. És most már türelmetlenkedni kezd. Tisztelőteljes kérdjük tehát a türelmetlen lakosság nevében az arra illetékesektől, nem látják-e végre elérkezettnek az időt arra, hogy a vízszolgáltatás mennyiségben is, minőségben is rendes legyen.

Conrad von Hötzenndorf

a háború megindulásának nagy tábornoka és a háború végének elfelejtett nagysága lehunyta a szemét. Conrad von Hötzenndorf nem ma halt meg, hanem a háborúval együtt vezetett el. Emlékeiről le fogunk foszlani a tábornoki vörös oszák, az aranygallér, a címek, rangok és a kitüntetések, melyek hivatalból kijártak neki. Ami meg fog belőle maradni: legfeljebb az a műve lesz, amelyben tévedéseit menteni igyekeztek és az a tanulság, amely életéből és tragédiájából kiárad. Conrad von Hötzenndorf a papiros-háború, a stratégiai és taktikai feladványok legnagyobb generálisa volt. Ő volt az, aki kébeken letaposata Itáliát, végigigazolt Oroszországot, eltűntette a föld színéről a Mongoréja összes ellenségeit. És ő volt az, akinek eszálhatatlan számításait, megdönthetetlen elméleti igazságait és győzelmes kébekeli hadgyakorlati egységűségeit meghazudtolta a valóság. Conrad von Hötzenndorf mindenkor klasszikus példája fog maradni azoknak a förléknak, akik a tömegek sorsát papirosra intézik és akik elfelejtettek számot vetni azzal a csekély ténynel, hogy a másik oldalról is eleven erők működnek és a tulsó tábornok is vannak Hötzenndorf Conradok. Példája marad mindenkor azoknak a politikusoknak, akik nem vetnek számot azokkal, kiknek sorsát intézik, azoknak a pénzügyminisztereknek, akik az adókat szorzási műveletekkel vetik ki és nem gondolnak rá: tudnak-e az adózók fizetni, azoknak a kormányfőrléknak, akiket az Isten megvert azzal a vaksággal, mely érzéketlenül és megértés nélkül megy el az öt valóság követelményei mellett, amint Hötzenndorf Conrad nem számolt azzal, hogy könnyebb a hegyeket belerajzolni a térképre, mint átkelni rajtuk és eleven emberekkel nem lehet a matematika szigorú törvénye szerint rendelkezni.

Kétszáz esztendeje

létszáz évvel ezelő, hogy Gvadányi József gróf, magyar lovassgenerális a borsodmegyei Rudnabányán megszületett. A toszkánai főnemsi családól származó főúr végzetlanságotlata az életét, országokait, vilákokat bejárta s a magyar irodalom történetében 1788-ik évben írta bele a nevét, mikor - vízionőnek első napján megírta a Falusi nótárius utazását. A demokráciának egyik legelső köbös előharcosa a pompás humorú kalonpata, aki alacsonyorsú ember, egyszerű falusi nótárius választást hősenek, hogy a nép keresetlen nyelvén általa tartson tükröt minden rendű és rangú urak és dámkák elő, akiknek a módja abban az időben nemzetietlennek tetszett. Nagypeltes község egyszerű nótáriusa följön Buda várába és itt össetalálkozik minden rendű és rangú férfakkal és nőkel és valamennyiük kemény erkölcsi prédikációt tart a nemzeti iránytól való eltérévés miatt. Másfél évszázad óta elevenen és frissen él Gvadányi József humoros épposa és mindig szívből jöt neveltünk rajta s csak a mostani jubileum idején vegyül kevés keserűség ebbe a derűbe, amikor nemcsak vendégségbe jönnek fel a falusi nótáriusok, hogy nekünk, „búnús” városiainknak alexandrinusokban megmondják a véleményüket, hanem eljötték, hogy levonják következtéseit is annak, amikor egy város átforgalmódik a pelteski nótárius (létsz és világlelőlgésa szerint. Mai politikai életünknek ez a mellékíze egy kissé lerontja azt az ünnepegyet, melyvel hődelünk Gvadányi József gróf emlékének, akinek nemcsak művelti, palikórozott volterriánus alakját, józü humorát és zenő magyar szavát olyan szívesen zártuk a lelőknbe.

Problémák

Irtja: KAKUJAY KÁROLY író, törv. biz. tag

Azon kérdések közül, melyek a magyar ipar versenyképességének előzése céljából megoldandók, s melyek a magyar iparnak nyújtandó hittel kapcsolatosak, elsősorban a gyártáshoz általánosan szükséges energia előállításának kérdése az, melynek észszerű és sikeres megoldása a további boldogulásnak újszólva előfeltétele. Nálunk pedig az energiatermelés kérdése legelőszörban szűkebb, Nagy-Magyarország kérdése legelőszörban szélesebb körű felvetődésnek. A jelenlegi gazdaságosan kielégítő vízierőforrások, de az a néhány lehetőség, melyről a közismert Víz-üzemelési törvény beszámolt, újszólva teljesen elcsészelt az ország megismerését. A Gábori, Dobzsi és Ikervári vízierőforrásokon kívül nincs számottevő, kielégítő vízierőforrás a háború előtt parágitott terület, miután a Duna vízerejének értékesítése a soroksári ág felhasználásával, vagy pedig a felső Duna kibányászása, végül pedig az annak idején sok vita tárgyát képező Garam vízterétvesztés, mind olyan fantasztikus tökélet igénylő projekciók, hogy azok megvalósításáról belátható időn belül átmondni sem szabad. A mi még néhány kisebbrendű, szerényebb tökével is létesíthető vízierőforrás, az mind oly helyen van, ahol a termelhető energiára közvetlen fogyasztás nem kínálkozik, a távbevezetés pedig fellemlésen az olcsóbb termelés előnyeit. Így formán a „fehér szén” szerepe a mi gazdaságunkban hosszú időre csak alárendelt lehet.

A háborút megelőző időben volt néhány év, melyben a hőerőmotorok (Diesel, Lötzenmayer) nálunk kevés mértékben kezdték térét hódítani, minek oka abban keresendő, hogy a galliciai nyersolaj abban az időben rendkívül olcsó volt, s vámtmentesen jöhethet be hozzánk, úgyhogy a nagy nyersolajmotorok üzemeltetése lényegesen kisebb volt a gépezetek üzemeltetésénél. Ma a hőerőgépek számára a nyersolajt vámkülföldről kell behozni s a drágább beszerzés párosul azzal, hogy a beszerzés lehetősége a mindenkori politikai helyzetűtől függ s alig tehető fel, hogy több évtizedre számít nagyobb beruházást megköszöztetnie ma valaki arra a rizikóra, hogy egy közben beálló politikai fordulat drága üzemelés elől elzárja a szükséges üzemanyagot. Marad tehát, mint legfontosabb energiatermelőanyag, a szén.

Amint pedig a magyar szénüzemelési területen tapasztalunk s mindennap látunk, abból aligha merítünk reményt a viszonyok javulására. Németországban a nagy összeomlás után, a háború okozta nagy gazdasági depresszió elleni védekezés egyik legelső mozzanata az volt, hogy a nagyipart a leggyengébb, legelőszörban barnaszénre és lignitük felhasználására rendezkedett be, hogy a magasabb katóriájú szeneket, melyek a szállítási gazdaságilag elbírák, exportálni lehessen.

Az összes szaklapok, gyári prospektusok, ipari kiállítások soha nem tapasztalt módon foglalkoznak tüzelőtechnikával s az új szerkezetek és szabványok egész sora keletkezett, melyek a leggyengébb futóterező szén gazdaságos felhasználását nem csak előzta, hanem el is éri.

Nálunk pont az ellenkezője történik. A háború alatt keletkezett nagy szénhiány a külföldi nagy tömegű mozgatására s Borsodban, a Mátyásban, Dunánál zomborodásra keletkezett az új bányák, melyek ma képtelenek volnának. Csakannagyszászország egész szénkészletét fedezték. Sok-sok millió magyar koronát ruháztak vállalkozó szellemű emberek ezekbe a bányákba, melyek nélkül a háborús iparnak lehetett sem léte volna, s melyek nélkül a től a városi lakosságra nézve egyenesen katasztrófa lett volna. Igaz, hogy ezek a szének többnyire képmunkású barnaszénnek 2500-3500 kalóriás tüzelőértékkel, melyekkel a háború folytatás elmaradó pórtékzenek közvetlenül pótolni nem lehetett, a szükséges azonban rákényszerítette az országot az egyedül lehető megoldásra, mely abból áll, hogy az egyes szénfajok fogyasztási elhelyezkedésben eltérőül állott be, úgyhogy a korábban nagyobbára csak az ipart szolgáló tájai, dorogi, salgótarjáni s borsodai 5000-5500 kalóriás szénnek pótolták a 6500 kalóriás porosz szeneket, az ipar pedig képtelenségekkel beérte a borsodi és dunántúli szenekkel, melyekkel azonban gazdaságosan dolgozni nem tudott, mert a hazai káziók rostélyai csakoly kivétel nélkül nagyobb kalóriájú szénre vannak berendezve.

A háború befejeztével, mikor a géppárt addig erősen foglalkoztató muníciógyártás megszűnt, eleinte beszárvolt, később beüzemelt a külföldi szén, melyet ma súlyos milliárdok vándorolnak a külföldre, még a háború alatt keletkezett szénbányák egymás után tömkennek. Az ebből származó, hihetetlen nagyságú nemzetgazdasági kár elhárítását hibába követjük az ipartól. Nincs semmi jogom, mely alatt az ipar arra lehessen szorítva, hogy olyan tüzelőanyagot használjon, mely neki sem technikailag, sem gazdaságilag nem felel meg, s ha a kérdést meg akarják észszerűen oldani, oly módot kell választani, mely az ipartól nem áldozatokat követel, hanem ellenkezőleg, mely a mostani, a talpmállást célzó nehézkézkedésben segítékre van.

Ere pedig van mód! A „Szénpárt Szövetség” röpiratoklank és feladványokban évek óta hirdeli, hogy az idegen szén beözönléséből és a magyar szénbányák pusztulásából eredő nemzetgazdasági kárt csak úgy lehet elkerülni, ha a magyar nagyipar a képmunkású barnaszénre és lignitük használatára rendezkedik be. Ezen szénok új árák mellett — mely mellett a magyar szénbányák, ha nem is felvirágolnak, de existálni tudnak — gazdaságosabbak, mint a nagyobb kalóriájú szén használatát, ha megfelelő, az ilyen 2500-3500 kalóriás szén előállítását és mértékelt tüzelőberendezés áll

rendelkezésre. Ilyen berendezések használata esetén az egy kg szén a gyengébb, de olcsóbb szénből kevesebbet állítható elő, mint a magasabb kalóriájú, de drágább szénből, mert a szén ára rohamosabban nő, mint ennek fűtőértéke, úgyhogy pl. oly porosz szén, melynek fűtőértéke kb. kétszer annyi, mint egy borsodi széné, ez utóbbi árának kb. négyszeresébe kerül.

A haj tehát nem abban áll, hogy szénünk gyengébb! Míg nálunk a 3000-3500 kalóriás szénk bányái yevő hiányában sorba tömkennek, Németországban még az 1800 kalóriás szén is megtalálja biztos vevőjét, mert van megfelelő ilyen szén előállításra alkalmas berendezés. Az ipar azonban mai helyzetében ily berendezések létesítése képtelen, nincs meg a beruházáshoz szükséges tőke, noha kézzelfogható, hogy a gyengébb, olcsóbb szénrel elért megtakarítás igen rövid idő alatt amortizálta a beruházott tőkét.

Itt van az archimedési pont, melyen meg kell támasztani azt az emeltyűt, mellyel a kátyúba ké-

rült kérdést ki akarjuk emelni a helyes vágásra terelni. Az iparnak nyújtandó hittel azhoz a feltevéshöz kell kótni, hogy ennek egy része oly tüzelőberendezések létesítésére fordítandók, melyeken a gyengébb hazai szén gazdaságosan előlízhető. Ezenl hármas célt szolgálunk: 1. az ipar olcsó hitel árajó berendezéseket jut, melyet rövid idő alatt amortizálhat s mely azután gazdaságos voltánál fogva termelőképeséget s árának versenyképességét emeli; 2. a magyar szénbányászattal nem pusztul, magyar munkások tízeire nem vesztik el kenyereiket; 3. nem vándorolnak megzámolatlanul milliók olyan anyagért külföldre, melyek a hazai földből is ki lehet termelni. Természetesen, hogy a vasúti tarifáknak is módosulniuk kell az elérendő célt érdekében s meg kell szünnie annak a gazdaságilag lehetőleg állapotoknak, hogy a Budapestre, mint ipari központra szállított borsodi szén budapesti árában a vasúti szállítási nagyobb részt képvisel, mint maga a szén.

A városi házi gyorsjlesztő

vagy:

a gyorsaság nem boszorkányság

Népnépelyek másiraak kedves és mulatságos pontja szokott lenni a humoros gyorsjlesztő, aki a kőbőszegret percek alatt sikerült portrékat készít. A főtörösnak van egy ilyen rejtejt művésze, aki huszonegy óra alatt nemcsak néhány jellemző, gyors vonallal örökíti meg a megjelenteket, hanem a főtörösről is egészen kifogástalan portrékat tud festeni. A rejtejt művészt (főtöröst) személyt eddig nem sikerült kinyomozni, csak miközödsének bűnállás eredményéről győződhetett meg a demokratikus öklök egyik bizottsági tagja.

Az illető városi tag a napokban ugyancs fenjár a közoktatási bizottságban, ahol a tanácsokkal volt előtelti valójá. Egyének ihézésében közben akadt néhány szabad perc és ezalatt végignézhetta a jala-

kon költségesselt portrékat. Meglepetésén látta vész-gótdása közbén, hogy néhány tanácsnok arcképe hiányzik, még pedig véletlenül éppen azoké, akiket Volffék jónak tartak a főváros éléről eltávolítani. A városi tag ez szövelette a tanácsnoknak, aki megvártta, hogy a bányát pótolni fogják és a mellőzött városi tagok képi is meg fogják festeni a főváros hivatalni számára. A városi tagoknak másnap véletlenül ismét dolga akadt ugyanabban az ügyosztályban és csodálkozva látta, hogy a hiányzó képek ott függtek a falakon. A festők jól megáradták rájuk és nyoma sem látszott annak, hogy a hiányzó képek őrával azaltt meg — meg sem voltak festve.

A gyorsfestésnek ez a dandalt ajánljuk művészi körünk figyelmébe.

A POLGÁR AKCIÓI

Szerezzünk párházat a demokrata pártnak!

— Indítvány —

Nehogy lemosolyogják ezt a címet és ezt az ötletet, mindenképp egy példát akarunk előmondani, ami a legszembajrópottak is beillenek s melyek valószínűleg mindenki gyorsjózódhatik. A Rontenbiller utcaában ezen a nyáron avatták fel a Magániszívvelőző Országos Szövetséget és emeltes klubházat, melyben a szervezet és klubélet összes helyiségei és minden kényelme helyet találtak. A magániszívvelőző háza jótt létre, hogy fixizetős kishivatalukok, gépi-irányítók szászzer koronát fizettek be a házalpra, sőt ezt sem egyszerre, hanem négy havi részletekben. Egészen kis exzisztenciák négy hónapig 25.000 koronáról mondtak le, hogy felépítsék a maguk szervezetének hájékát. A magániszívvelőző lapja pontos kimutatást közölt arról, hogy hány ezer telték — egyetlen felöltözés — eleget ennek a kötelezősüknek és mennyi pénz folyt be. Az eredmény annyira kielégítő volt, hogy a vételáron felül még felesleg is maradt és az új egyesületi házat minden kényelemmel fel is lehetett szerelni.

Ez a példa mindenki meggyőzhet róla, hogy nem ábrándképről van szó és amit a gépi-irányítók és segédkönyvelők meg tudtak tenni, azt a demokrata párt önálló exzisztenciáj is meg tudják valóstani, ha a gazdasági viszonyok nem is a legrosszabbak. Elképzelhetetlen volna, hogy az a párt, melyben az ipar minden ága képviselve van s mely azon a társadalmi rétegen alapszik, mely — ha küzdve és gondolkodva él is —, de felülemelkedett a ninostelen exzisztenciájára: ne tudna megvalósítani egy olyan célt, mely kis áldozatokkal kíván az egyesektől, ha a gondolatot széles körökben népszerűsíteti tudják.

Tíz ezer embernek a 100.000 koronája megteremti az első milliárdot és na, mikor már részletekre is lehet ingatlan vásárolni s az ingatlan értéke meg szállt a konjunktúrális magasságból, minden különleges áldozatok nélkül lehetne segíteni azon a helyzeten, hogy egy országos pártnak az ügyét régi, évtizedes szük helyiségekben hovoldolnának le s a pártnak ne legyenek meg azok a helyiségek, melyekben a politikai életen kívül a társadalmi érintkezés és kellő módon lebonyolódjak.

De a demokrata párt ház hatalmas erkölcsi jelentőségű is volna. Hozzászoktatná a demokrata polgárságot, hogy közéletkor áldozni is kell és az áldozat atól senki sem vonhatja ki magát azzal, hogy vannak nála feltételesebbek is, akik könnyebben bírák el az áldozatot. A magániszívvelőző háza is azért épülhetett fel, mert a gépi-irányítók nem hártotta át a terhet a könyvelőre s a könyvelő nem továbbította a feladatát a cégvezetőre, az a gyűjtési kimutatás, melyet arról a házról nyilvánosságra hoztak, fellemlő példává volt annak, hogy mindenki meggyőző laklankelés és mennyi szövelettel teljesítette kötelességét. Mindössze két-három hónapig folyt a gyűjtés és az

első hónapban az összeg nagyobbik fele együtt volt. A harmadik hónapban már feleslegről számolt be a vezetőség.

Régióta folyik már szó a pártadóról, hasonlóan más pártokhoz, melyeket a tiszok adóiból s melynek szajját az a tiszok előfizetéséből tartják fenn. A demokrata párt az első pártadót az épülő párház céljára vethette ki. Ennek az az előnye is megvolna, hogy a tiszok rövid idő alatt és közvetlenül meggyőződhethének áldozatkészségük eredményéről és önmegtalanításon benne, hogy sikerült — közös áldozatkészséggel — olyan eredményt létesíteniük, melynek látszat van.

Ma, mikor a párt szervezetét már kiépítették és rendelkezésük azoknak a polgároknak a névszával, akik a párt személt valják és akik a párttól várják érdekeik képviselését, nikor a gyűléseken minden körülményen kész központja van, legkialomább az idő, hogy a párt nagyságához és jelentőségéhez méltó otthon emeljen a demokrata politikának.

A párt legszerényebb anyagi viszonyal között élő tagja egyforma áldozatot hozhatna a párt lehetősebb tagjával és megszűnnék az a visszárs állapot, hogy a párt tagjainak nagy többsége teljesen távol-tartisa magát, ha arról van szó, hogy a nagy cél kis áldozatokkal kíván meg és átengedje az áldozatot másoknak, akiknek ez így súlyos teherre válik.

Meg kell szeretni, népszerűvé kell tenni ezt a gondolatot, hozzá kell kezdeni és a megvalósítás könynyebben fog menni, mint hinnék és remélnék!

Az első milliárdot úgy kell összegyűjteni, hogy minden közigazgatási körletben száz embernek kell elvállalnia a gyűjtővet, melyen tíz szöveával, barátival, vagy üzletfelével 100-100.000 koronát jegyzet és ennek az összegnek a behajtását is elvállalja.

Aki azt mondja, hogy ez nehezen megy: az lehet eszli a polgárságot és nem is képzeli, hogy mekkora áldozatkészség van a polgárságban, ha ezt kellő megmozgintjuk.

Felkérjük a párt vezetőségét: indítsa meg a gyűjtést és *A Polgár* közölni fogja a hozzájárulásokat.

Engedeményes Árbangszerek és gramofonok
a Nemzeti Demokrata Pártkörtől tagjainak
Lemez udonságok legnagyobb raktára
Hengster-Otto
FEKETE MIHALY
Budapest VIII. kerület, József körút 9. szám

A drágaság és a kereskedők

Miért drágák a közszükségleti cikkek? — A kereskedők válaszolnak a drágítás vádjára

Néhány nap óta ismét megosondulnak a fogyasztók a drágaság elleni küzdelem frontján. Nap-nap után olvassuk a kormány és a kisgazdák váltakozó nyilatkozatait, melyek egyértelműen állapítják meg, hogy a drágaságnak kizárólag a kereskedők az okai és a drágaságot csak rájuk keresztül lehet és kell leírni. Az ósternelőkör megint nem esik szó. A bajokat most is, mint annyiszor, bűnbakok előráncigálásával és hangulatkeltéssel igyekeznek orvosolni.

Mi tehát azok a kis kereskedők és kisiparosok, akiket megkérdeztünk a drágaság okairól, akik ellen a küzdelem megindult. Elmentünk az elősrandi közszükségleti cikkek árusítóhoz, azaz a kereséssel, mennyiben okoznak ők a drágaságot, illetőleg miért nem követte a kormány nagy adószállítását az árucikkek olcsóbbodása.

A kenyér

a legfontosabb közszükségleti cikk. Tehát természetesen a kenyér iránt érdeklődtünk elsősorban.

— A pékpari örök rákénje — mondotta Gross Filop pékmeister —, hogy nem tudunk a fogyasztókkal közvetlenül érintkezni. A gyáros és a pék a viszontelárusítónak 5600—5800 koronáért adja a kenyér kilóját, amit ő aztán egy könnyű mozdulattal 6800 koronára emel fel. Legyen a pékpari a pékoko és a gyárosok nyissanak, mint a Központi Tejszernak, főkérdések, minyárt le fog a kenyér ára menni. Ha a közönség első korból kapja majd a kenyeret, a verseny is meg fogja teremteni az olcsóságot.

— Ami azt illeti, hogy a kisgazdák nem okai a drágaságnak, erre nézve a következő kérdést tesszen fel: Egy métermázsú búza ára 400.000 korona, viszont egy 20 koronás arany 380.000 koronába kerül. A mozdiság előtt viszont 20 korona volt a búza ára, pedig abban az évben gyenge termés volt. Hogy lehet ez?

— De szólni kell a munkabérekrol is. Békében egy elősrandi munkásom tíz órai keretben kilenc órai munkáért 50 korona helyéért kapott. Ma a helyettesítés 1.300.000 korona.

A kenyér után

a hús

zövegezett sorra. Reisz David nagyvágó és mészárosmeister így válaszolt kérdésünkre:

— A húsdrágaság kérdésében mindenekelőtt sajnálattal ki kell jelentenem, hogy a felvilágosított közönség a húsdrágaság kérdésében ellopott álláspontja a lapokban közzétett és legtöbbször minden alapot, számítását és meggyőződését nélkülöző cikkei és tudósításai rendkívül sokat ártnak a tisztességes hásiiparnak egyrészt azért, mert kellemetlen hangulatkeltés által a fogyasztóközönséget minden alap nélkül a hásiiparok ellen hangolja, másrészt azért, mert ezek a cikkek nem fedik a valóságot s az amúgy is csaknem teljesen lönkrement hásiiparunk rendkívül sokat ártnak. Eppen ezért megragadom az alkalmat, hogy a húsdrágaság kérdésében tárgyilagosan informáljam a közvéleményt.

— Ami elsősorban a húsdrágaság kérdését általánosságban illeti, meg kell állapítanom, hogy ez nem helyi jellegű, hanem általános és bizony legnagyobb mértékben még a gyáros államokban is fennáll. A leromlott gazdasági és pénzügyi helyzet, amely a háború után egy a gyáros, mint a legyőzött államokban bekövetkezett, indokolja a drágaságot, mert a gazdasági helyzet rohamosan nem javultab, ezzel szemben pedig a kereseti lehetőségek a legnagyobb mértékben csökkentek.

— Mielőtt a húsdrágaság kérdését speciálisan fejtegetném, ki kell jelentenem, hogy a Ripka kormánybiztos úr ömlettségéhez ebben a kérdésben két ízben is állunk előterjesztéssel és ajánlatomra meg kell állapítanom azt, hogy memorandumunk értelmében semmiféle olyan komolyabb intézkedés nem történt, amely egyrészt a budapesti mészárosvásár előállítását lezserította volna, másrészt pedig a húst terelő különböző vásári, vagási és egyéb illetékek lezserítésével a hús terheltségét csökkentette volna. Ezen előterjesztésünkben megállapítottuk azt, hogy a húsdrágaság emiatt okai a magas élőállatoknak, a magas várn, a forgalmi és fogyasztási adók igazságtalanság és többszörös megállapítása, a vásári és vágóhídi díjak, illetékek, munkabérek magassága és leginkább és elsősorban a hermetico elzárt határok azok, amelyek lehetetlenné teszik, hogy az élőállatok kereskedelmében egészséges vérkeringési áramlatok legyenek és amely feltétlenül és jelentékeny mértékben szabályozná a klakulát magas élőállatoknak. A határoknak a magas vámteletek lezserítésével való meggyőztása Budapest teljesen lezárt állapotát ismét arra a hívóra és fontosságára emelne, amely volt a békében, anélkül, hogy a belügyi, illetőleg a fővárosi húsforgalmazás szenvedne, a fővárosnak exportbizet jellegű visszaadna. Ezzel szemben ma a helyzet az, hogy külföldi állatokkal be nem hozhatunk, mert azokat a magas védővámok miatt Budapest elkerülésével szállítják Bécsbe és más külföldi államokba, ezzel szemben pedig az a lehetetlen és tartáhatatlan helyzet áll, hogy a budapesti piac elkerülésével a jó valutával vásároló exportörök Magyarországról akadálytalanul szállíthatják ki a jobb mi-

nőségű állatokat és nemcsak élő állapotban, hanem — főleg a borjakat — vágott állapotban is. Ez a helyzet szüta aztán azt a lehetetlen állapotot, hogy az agrár Magyarország fővárosát, elentében Béccsel és a külfölddel, nem juthat hozzá a jó minőségű húshoz, amely a multban Budapest piacára került.

— Ha már most az állatárak alakulását figyeljük, meg kell állapítanom azt, hogy azokban január óta némi esőkénés mutatkozott ugyan, de az csak látszólagos, mert a budapesti vásárra az előbb elmondott okok folytán mindig rosszabb és rosszabb minőségű anyag kerül. A helyzet aztán az, hogy azok az illetékek és illetéktelen egének, akik a húsdrágaság kérdésével foglalkoznak, a vásári jelentéseknek rendszerint az ők nekik legjobban konvencionált olyan árakat veszik alapul, amelyek a mészárosiparban a legtrikább esetben képezik a húsárak alapját, mert ezek a silány, kieszontásra került állatok rendszerint csak a kolbász- és virsligyártáshoz használhatók fel.

— A húsdrágaság kérdésének második vesszőparnjára a közvetlen kereskedelm. Azok az illetékes és illetéktelen egének, akik a húsdrágaság alapjait a közvetlen kereskedelmet szoktak illoktatni felhozni, teljesen tájékozatlanok és egyáltalában nincsenek tisztában azokkal, hogy mit jelent egy millió lakosság fővárosának húsával való ellátása. Ha a közönség kereskedelmében nem volna, akkor Budapest székesfővárosát közönséges a termelői javallatból és nemteremtődéséből kifolyólag egy vagon arra érhedne fel, hogy a fővárosban nincs más, mert a vidékről nem küldték megtelező száraz és minőségű marhát. Azoknak, akik egy millió lakosság város közelmérsével foglalkoznak, tisztában kell lenni azokkal, hogy általában kell olyan szervenek lenni, amely a főváros közönséget kénytelenül ellátó húsiparosok és a termelői közönség között, mert ezek a szervenek azok, amelyek gondoskodnak arról, hogy vidékről a főváros napi szükségletét képest mindig és minden időben megfelelő mennyiségű anyag érkezzen és soha a főváros közelmérsében fennakadás ne történjék. Ne bírátk tehát a közönség kereskedelmét és a nagygyárat, mert azok nélkül Budapest főváros bna és lehetetlen.

— Nem utolsó helyet foglal el a húsdrágaság kérdésében a nyersternmények lehetetlen értékesítése. Ebben a kérdésben az illetékes hatóság előtt úgy írásban, mint szóval számtalanszor rámutattunk arra, hogy az árak egészséges alakulása szempontjából a kivételi korlátozások olyan lehetetlen helyzetet teremtenek, amely nemcsak a hásiiparos, de főleg a fogyasztóközönség szempontjából is mérhetetlen hátrányos. Ilyen elsősorban a borértékesítés kérdése, amelyben még a legutóbbi időben is megkísérelték azt, hogy a borkartell érdekében fennálló kivételi korlátozás megszüntetése és ilyen módon a világpiaci árakhoz mért egészséges bórak alakuljanak. Bár ebben a kérdésben a legnagyobb mértékben exponálták magát ipartestületünk, mégis — érthetően okokból — eredményt elérni nem tudtunk, amit nem nagyvárhatunk mátra, mint arra, hogy a kivételi korlátozások fenttarthatók a kereskedelmi kormány egyoldalú információit fogadott el és az ország iparosainak együttes és közös kívánásait elveti süket fülekkel zsebzék. El volt alkalomunk ebben a kérdésben számadatokkal, külföldi értékesítéssel és minden elfogadható jogszékkel igazolni álláspontunk jogságát és beigazoltuk azt, hogy a borkartell által

önkényesen, igazságtalanul diktált bórak milyen lehetetlen mértékben sújtják az iparost és a húsárak alakulása szempontjából a fogyasztót is. Ha tehát a kereskedelmi kormány minden áron szíven viseli a fogyasztóközönség érdekeit, akkor a húsárak jobb alakulása céljából elsősorban kötelessége a kormányának a kivételi korlátozásokat megszüntetni és lehetővé tenni, hogy a nyersternmények jobb értékesítésével a húsárak előnyösebben alakulhassanak.

— Több ízben rámutattunk arra, hogy a hús drágításához nagy mértékben hozzájárul az is, hogy a főváros területén különböző címek (bélgyógyás, istállódi, takarmánydíj, fogyasztási adó, felhajtás, szárodíj, sachtelési díj, mérlegdíj, stb., stb.) olyan súlyos terhek terhelik a húst, amelyeknek lényeges redukciója nélkül a húsárak elősorbán nem alakulhatnak. De hozzájárulnak a hús nagymértékű drágításához a különböző más természetű illetékek is, amelyek a húsárak alakulása szempontjából a tudatlanok általában felcimenteltéleket. Ilyenek többek között a vásáruszaki felülvizelés is, amelyek rendszerint az üzletbérket igyekeznek fejében venni, már pedig — véleményünk szerint — a vásáruszakiok nem azért alakultak, hogy a fővárosnak hasznót hajtó üzemi legyenek, hanem azért, hogy az egészséges és vásárrendszert szempontú ügyelme vétele mellett az árak előnyösebben alakulhassanak.

— Általános vélemény az, hogy a mézáros drágán méri a húst, azért nincs vejeje. Ezzel szemben pedig az igaz az, hogy a mészáros szívesen mérné olcsóbban árúját, hogy vejeje legyen, de nem adhatja, mert az előbb elmondottak folytán a kimérés kerülo húsanyag oly drága és oly sok költséget terhel, hogy existenciális érdekeink feloldozása nélkül azt el nem adhatja. A nagymértékű dráguláshoz — bár az utóbbi időben a forgalmi adó némileg mérsékelte — az élőállatoknak, illetőleg a húsának forgalmi és fogyasztási adóval való többszörös terhelése is indokolt szolgálat. Ebben a tekintetben is utalok többször tett előterjesztéseinkre és javaslatainkra, hogy a forgalmi adó csak egyszer rovassek le, ellenben a fogyasztási adó teljes egészében töröltessek, vagy pedig nagy mértékben redukáltsók. A vasuti tarifák is lényegesen mérsékelendők és nem szabad, hogy az állatoknak vagy a húsának szállítása az államnak hasznót hajtó jövedelme legyen, hanem a szállítási költségek csak az üzemi kiadásokat fedezék.

— Számszerű kalkulációt nem terjeszthetek elő, mert ezt hivatalos próbaválasztások nélkül elképzelné is lehetetlenség. Ilyen hivatalos próbaválasztások legutóbb 1919-ben eszközöltek s ezen próbaválasztások alapján megállapították az, hogy egy 600 kg cseleürü marhából mindössze 293 kg 81 dg hús mérhető ki. Ezt a próbaválasztást azonban ma alapul venni nem lehet, mert a háború és az elszakított területek miatt megközelítőleg sem került olyan mérhető állat Budapest piacára, mint a jelzett időben. Már pedig a silányabb minőségű állat, mely kevesebb kimérésre alkalmas húst ad és nyersterneméi is silányabbak és kevésbé értékesíthetők, a húsárakat hátrányosan befolyásolja. Ha most aztán feleltem azt, hogy az élő állatból nyert 50%-os kimérésre alkalmas húst a vásártéren beszerzési költség emiatt az elhajtás, bélgyógyás, vásárpenztári kamat, istállódi, takarmánydíj, száma, fogyasztási adó, állatforgalmi adó, forgalmi adó, szárodíj, sachtelési díj, azokúvili az üzletben felmerülő üzemi költségek, pl. a forgatóké utáni kamat, lakber, 10%-os amortizáció, világítás, vízdíj, papírszükséglet, takarítás, jégszükséglet, munkások felbére, élelemzés, mosás, jövedelem, kereseti, vagonadó, újabb forgalmi adó, ipartestületi díj, magas munkásbiztosítás és egyéb üzleti kiadások, bevasárlóköltségek, kocsis, villamos, az elköszás folytán beálló riziko, a kihalteszés folytán beálló veszteség, továbbá az, hogy a zsirosabb húsokak valóságos értékek szerint nem értékesíthetők, olyan súlyos terheket jelentenek a húsra, amelyek lehetetlenné teszik, hogy a mézáros, saját érdekében is, olcsóbban adhassa a húst.

— Az a beállítás azonban, hogy a termelői értéket elkönyvetéll, sajnos, nem áll, mert meg a hivatalos árjegyzés alapján is megállapítható, hogy a januári és a mostani árak között sincsen olyan nagy eltérés, amely, figyelembe véve a fenti költségeket, a húsáraknak lényeges redukálását vonhatná maga után. Ki kell végül még azt is jelentenem, hogy a húsárak, igenis, bizonyos mértékben estek és meg kell cáfolnom azt a lehetetlen és minden alapot nélkülöző híresztelést, hogy a mézáros nem akar árni-vali lejjebb szállni, mert a hásiiparosok elsősorban emiatt érdeke az, hogy a közönség fogyasztóképessége emelkedjék és üzletében minél több húst árni-síthasson. Igenis, a mézáros be akar szállani a húsáruval, azonban nem olyan alapon, mint azt a tudósok elképzelték, hanem a mindenkori lehetőségekhez képest és szem előtt tartva azt, hogy a mézáros megjelöléséhez, szükséges polgári hasznót éppen úgy megilleti a mézáros, mint bármely más iparost.

— Nem mulasztatom el még felelteni a közvélemény hatóságoknak azt az érthetetlen és indokolatlan féltékenységet, mely mindig a hásiiparosok ellen irányul és amely csak azt idézi elő, hogy a

Országos Kézművesipari Tárlat

Városligeti Iparaszernak

tárgysorsjátékan

5000 K-ás Iparosorsjegyen

a következő nagyértékű tárgyakat nyerheti:

Főnyeremények:

- 1 új tórautomobil hatszemélyes, teljesen felszerelve, 160 millió korona
- 1 új zongora 30 millió korona
- 3 új motorkerékpár teljesen felszerelve, darabonként 20 millió korona
- 3 szobaberendezés darabonként 20 millió korona
- 10 kerékpár darabonként 3 millió korona értékben

3 darab 10 millió koronás nagy nyersternem
4 darab 5 millió koronás nagy nyersternem
21 darab 1 millió koronás nyersternem
50 darab 500.000 koronás nyersternem

Húzás szeptember hó 9-én

Sorsjegyek viszontelárusítóknak is

Országos Iparegyesület

VI. Kerület, Gróf Zichy Jenő ucca 4. szám

már amúgy is pusztuló ipart önkéntesül és a húsiparot rászorítja a hús árának leszállítására. Ilyen természetű kísérlet volt a fagyaszott húsok kimérése az elmúlt időben, a közösi élelmiszerüzemek beállításával. Véleményem szerint ez teljesen megallozta a kísérletet, mert a friss hús árának alakulása nem a fagyaszott hússal függ össze, hanem azokkal az okokkal, amelyekkel véleményem előbbi pontjaiban részletesen kifejtettem. Ha tehát a gazdasági tudósok a húsárak jobb alakulását kívánják egy módon, hogy egy hejdan virágzó és tisztességes ipart nem kívánunk önkéntesül és kivégrezt, akkor az előbb elmondottakat adjuk elő a legmöglegesebb figyelembe venni. Végül nem mulasztatom el megjegyezni azt sem, hogy a főváros tanácsa ahelyett, hogy a teljes kizajfított húsipart a tanult és képzett iparosoknak visszaadná és ezzel lehetővé tenné, hogy a túlzásigot keresztüli és egyéb adókat fizetni módjukban legyen, a közösi élelmiszerüzemek körülbelül 57 üzem megszüntetné és ezzel olyan iparpolitikai statuálna, amely nem igyekszik az adókat terhelni iparosokat önkéntesül, hanem az iparnak és iparosoknak a kereseti lehetőségek szaporításával módot adna, hogy a terheket fizethessék is. Meg kell állapítanom még azt is, hogy ha az iparosok annyit előnyt élveznének, mint a közösi élelmiszerüzemek, sokkal jobb és olcsóbb húst tudnának mérni, mint a főváros élelmiszerüzeme.

A kormány drágaság elleni akciójának első eredményeként

ára emelkedett. Lássuk csak, mi lehet ennek az oka? — A tojást a kivétel teljes szabadsága és az exportnak nyújtott kedvezmény, valamint a behozatal lehetetlenné tétele drágította — felelte kérdéseinkre Fischer Miksa, tojásnyagkereskedő. — Nrole-van korona vám, vámképzési költség, állatorvosi díj és más kiadások egy tojásra a szállítási költségekön kívül. Többek egy tojást behozni. Azután később, ahány kézen átmegy, annyiszor fokoztatás adó. A múlt évben Bulgáriából kísérletük meg tojást behozni és 190 korona költségek voltak a tojás darabjára.

— A helyföldi tojást viszont a külföld hatalmas versenybe teszi drágává. A kivétel számára kedvezményes tarifa van, forgalmi adót, vámot viszont nem fizet. Nem is lesz olcsóbb a tojás, amíg a hatósági hűtőházi árú forgalmában nem kerül.

— Ami a mostani drágulást illeti, ez a szokásos „katasztrófaközötti” drágulás. Boldogasszony és Kiszasszonyok között ugyanis a paraszt — hívősebbek lévén — spekulálni kezd a tojással és nem adja el, mert eláll.

A Wertheimer és Frankl cég főnöke
a gyarmat- és fűszerárnról
nyilatkozik és kijelenti, hogy ezen a téren nincs ország. A két számitani az illető behozatalt ország valójában a miénk, hozzá kell tenni a vámot, fuvar-költséget, rezsköltséget és forgalmi adót és ki-dőrl, hogy a gyarmatára nem drága.

A ruha
ügyében Fitéz Aladár szobnőmester így nyilatkozik:

— A szövet és hozzávaló ára az aranyérték dupláján van. A belevart anyag 3-4-szeres. A munkabér a békebérek duplája. A vám, forgalmi adó egy állomány körülbelül 500.000 koronára nóg. A forgalom viszont meggapant. Bekében 50-60 millió kőtt-ből volt egy méter szövetre, ma 80-100 ezer koronára. A pénz viszont drága, mert a bankok még nem igem adnak kölcsönt, nekünk viszont vevőknek nagyobb mértékben kell hitelt nyújtanunk, mint a békeben, arról nem is szólva, hogy az anyag árat és az előállítás költségeket szintén előlegeznünk kell.

— Mindamellót a ruha ára nem áll kerényben azzal az összegek, amibe az előállítás kerül. Olcsóbbodás csak úgy lehet, ha az állam az adókat leszállítja és a más téren is beálló olcsóbbodás magával hozza a munkabérek esését.

A felhőnemű és nőruhák
áráról Bosnyák Izso, a „Gólya” áruház tulajdonosa ezeket mondja:

— Tiszta István liberális Kormányzata alatt nem volt hatalom a „Gyáripárosok Országos Szövetsége” nek, mint a kuruzg tozódsága közepette. A GyOSz ma kormányzatunkban már nagyobb hatalmat képvisel, mint a gazdák. Azelőtt az agráriusok voltak mindent keresztül, ma azonban már nem az OMGÉ, hanem Fený Miksa az a hatalom, melynek döntő szava van a kormány gazdasági politikájában.

— A textilszakmában egyes gyárosok új védő-vámokat élveznek, amelyek illegitím horribilis ha-zomhoz juttatják őket, viszont milliórdok károkat okoznak a fogyasztóknak. A horribilis vámkor védelme alatt oly textiltgyárak, melyek a háború alatt

A megzavart KERT MOZI! A bűn piacán
esküvő Aréna út és Vilma királynő útsarok 26-04
7 febr. Főszerepben Dolores Rousse Az előadás 1/8 és 3/10 óraker
7 febr. Főszerepben Dolores Rousse Gaumont hirdadó!

vegetáltak, ma oly jövedelemhez juttatják tulajdonosaikat, mely őket az ország leggazdagabb embereivel teszi, viszont a közönséget azáltal, hogy a behozatalt hiteletlen terhek sújtják, kiszolgáltatják az általuk megszabott árának.

— Mindenki által tudott dolog, hogy körülbelül 30-40%-os vámkokk sújtják éppen azokat a ruházati cikkeket melyek legkevésbé bírják el a drágaságot, az olcsó pamut- és nyomottárut, pedig ezeket a munkás- és kispolgári osztály vásárolja. Ez a 30-40%-os vámvédelmel teljesen a gyárosok zsebében marad és abban a pillanatban teljesen a kereskedelmi szerződéseket megkötők és a vámkokat leszállítóknak mondunk csak 30%-kal, ami egy méter olcsó pamutárut 3-4 ezer koronát tesz ki, kénytelenek lesznek a hazai gyárosok ezeknek a cikkeknak arait ugyanannyira leszállítani.

— Nagybán hozzájárul a drágasághoz a forgalmi és luxusadó is. Az egyfázisú rendszer bevezetése a ruházati cikkeknél rögtön 10%-os olcsóbbodást,

a vámkok 25%-kal való csökkentése pedig további 15%-os árcsökkent eredményezne a pamut- és gyapjúár-nak. Es akkor nem fog közönségünk tehetősebb része sem külföldön vásárolni.

Utolónak a Weiszfeld céghez intéztünk kérdést a cipő

áralakulásáról.
— A jobb cipőnél — volt a válasz — csak külföldi bőrt lehet használni, mert a mi bőrgyáraink — különösen a szűcs luxusanyagánál — még nem teljesítőképessé és nem tudnak megfelelő bőrt előállítani. A magyar bőr is drága, viszont a külföldi hasonlít-hatatlannal jobb, ha most tekintetbe vesszük, hogy egy közmunkacipő előállítására 300 ezer korona és hozzáértelmű a forgalmi és luxusadó, magadtuk a választ, miért drága a cipő. Hisszen ilyen körülmények között egész jövedelmünk adóban van egy el, mi pedig örülünk, ha a rezsköltséget be bírjuk henni.

A külföldi kölcsönadó megszüntetése lehetővé teszi a villanyáram és a villamosvasút tarifáinak 10%-os mérséklését

A közgyűlés többségi pártja leszállítja a két közüzem egységárat és tarifáit — A villanygyár és a villamosvasút igazgatóinak nyilatkozatai a kölcsönadó eltörléséről

Budapest képviselői néhány nappal ezelött megkötötték a végleges egyezményt hitelezőkkel Buda-pest tartozásának visszalétezésé ügyében. A súlyos szerződés vizsgálatára, hogy a főváros vagyona és az izemek felszabadultak az eddigi zárlat alól és 1926 január 1-től kezdve, a szerződés életbeletétele-sének időpontjától, már a villamosvasút és az Elektro-m Művek sem lesz kötelez bevételeknek 10%-át a hitelezők részére kiszolgáltatni. A súlyos szerződés mellett tehát egy reménye lehet a főváros polgársá-gának, még pedig az, hogy a villanyáram egység-árat a villamosutasítás tarifáit a hatóság a 10%-os adó-nem létezésükig leszállítsa megcsinálásával, ugyan-ilyen arányban leszállítja. Mindenesetre nem minden alapulköli ez a reményesség, mert ha a tanács ismert szellemétl fogva ragaszkodik is próbálna ennek az adónak a fenntartását. A közgyűlés többségi pártja okvetlenül könszerülne a tanácsot, hogy legelőbb ezeknél a közszolgáltatásoknál a legalább ebben a mértékben könnyítse meg a polgárok terheit.

Eredelőkölünk a két érdekeltelem vezetőségénél, mi az álláspontjuk a 10%-os adó eltörléséről, illetve további fenntartásáról. Az Elektrom Művek részéről Plöz Pál igazgató ezeket mondotta:

— Nem tudom, vajjon az osztendei szerződés

lehetővé teszi-e ennek az adónemnek a megszüntet-ését, vagy pedig módot ad annak további fenntar-tására. Ha a szerződés a 10%-os adó eltörlését teszi lehetővé, akkor sem az Elektromos Művek igazgató-ságától, hanem a tanács intézkedésétől függ annak megszüntetése. Azt hisszük, a közönség sem örülne jobban ezen adó eltörlésének, mint mi, mert ez a teher nemcsak drágábbá tette az áramot s így csökkentette a fogyasztást, hanem még ráadásul sok fáradságot és bajt okozott a behajtás és átállítás folytán a villanygyáraknak. Részünkről tehát hön öhajjúk, hogy ez az adónem minél előbb végér-vényesen megszűnjön.

Sztróky István, a villamosvasútunk helyzetbe vezérigazgatója így nyilatkozik:

— Ezer örömmel vennék tudomásul a 10%-os külföldi kölcsönadó megszüntetését, amely nagyrészt volt okozója a villamosarifa drágaságának. Amennyi-nyiben a tanács, illetve a közgyűlés úgy döntene, hogy ennek az adónak további csökését megszünteti, 10%-kal azonnal leszállítanánk a jegyárakat. Annál inkább tennénk ezt, mert a közönség eddig is külön, de a jegyárakba beleszámítva fizette ezt az adót, amit azután egyszerűen kikapcsolnánk a tarifából.

Gróf Zichy Gézáról — Heltai Ferencig

A Stefánia út tájékán jártunk a napokban, s így tuduk meg, hogy Budapestet megszületett egy új uca. Sajnos, nem építkez, hanem névváltoztatás útján: a Palma utcát elnevezték gróf Zichy Géza utcának.

Budapesten van tehát most már három Zichy uca.

Van Óbudán egy szimpla Zichy uca, a Fehérvá-roshan egy gróf Zichy Jenő uca s koptunk most egy gróf Zichy Géza utcát. Nem mondjuk egy szóval sem, hogy akár gróf Zichy Jenőnek, akár gróf Zichy Gézának ne jutott volna oly fontos közéleti szerepe is, ne lettek volna oly jelentős érdemei is, amelyek megalkották nekik, hogy uca őrize meg egyik emléket. De mégis három Zichy uca egy vá-roshan lán mégis több, mint annennyi az adminis-tráció, a tájékozódás szempontjából ajánlatos. Az uca neve nem csupán kegyeletű őríz, hanem péld-ául — hogy egyhét ne mondjunk — megjelölés is akar lenni egy utcának a kelmélete, a sok, a többi közül s ezért csak helyesíthető, hogy a két Kisfaludy nevet és emléket az egy Kisfaludy uca őrzi Buda-pesten. Ezért — így gondoljuk — egy kicsit sok a három Zichy uca, plane ha megmondjuk, hogy az eddigi módszer akár még egy negyediket is szülhet, mert hiszen Zichy Mihály is van olyan büszkesége a magyarságunk, hogy — ezen másszerrel — uca-elnevezésre várhatna. Ez jutott eszünkbe a gróf Zichy Géza uca háttára. És még egy pár szerény kérdés.

Amikor a Heltai Ferenc utcát elnevezik Keti-leti Károly János, az illetékes nyilvános ígertet lettek, hogy Heltai Ferenc nevével is fogunk röviden uca-t elnevezni. Vajjon miért és meddig kérik ennek az ígértetnek a beállítását?

Jogerős törvényhatóságú bizottság közgyűlési határozat van, hogy a Dolgozó utcát gróf Széchenyi

Ödön posztól nevezik el. Egy külfölden is a magyar-népek becsületét szerző magyarok akart a szeker-és törvényhatóság egy hódolni. Ennek a köz-gyűlési határozatát a végrehajtást is eddig hozs-talan várjuk. Mellékesen: ez is egy másodli Szé-chenyi uca jelentene, de itt a „pasa” szó valahogy mégis éles megkülönböztetés volna a Széchenyi uca nevével.

Egy tudjuk, hogy a Kőztetőtől át Fiumei út Lett. Kereskedő- és iparosok meg cégtáblákon így is írják. A főváros azonban itt sem siet az ucajelző-táblák elhelyezésével. Miért nem sűrűs ez? És miért volt oly nagyon sűrűs a Kász ucaandí?

Egyelőre csak ezeket a szerény kérdéseket vetjük fel. Bar a budapesti ucaelnevezések egész kérdése is feltehető kérdés volna. Csak hogy egyelőre tán sűrűsebb dolgok is akadnak.

A jognyenlőség tekintetében nincs meg-alkuvás. A jognyenlőség olyan, mint a szű-zesség: vagy van, vagy nincs.

Az előkelők a politikában is lenézik a kis-iparoságot, pedig előbbesüket a jólszabott ruhának, a fényesre vasalt gallérnak köszön-hetik, tehát egyenesen a kisipar kegyelmek.

Veró Adél internátusa
kapcsolatban nyilvános jogú
elemi-, polgári leányiskolával és továbbképzővel. Intenzív ide-gnyelveltetés, zene, svédtona és táncintézkedések. — Egyéni nevelés!
Mérsékelt díjak!
Budapest VI. Gyár uca 1. Telefon 88-13

Az O. K. I. Sz. „HONORIA” kereskedelmi szaktanfolyama
Egyetlen keres. tanfolyam az országban, mely az összes keres. tantergék elméleti oktatásán kívül, a vele kapcsolatos áruüzletben és iródban gyakorlati képzést is nyújt.
Gondos felügyelet
Budapest, Gyár u. 1. Tel. 88-13

